

gyűlés alkalmával kell, hogy választását megtegye, a közgyűlés figyelmét fel kellett hívnom e törvény rendelkezésére.

Hiszem és remélem, hogy a választásokat a törvény rendelkezésének megfelelőleg, annak keretében, a legjobb meggyőződésük szerint fogják megcsejteni.

G o n d o l a t o k .

1907. dec. 30. Ma töltöttem be Isten segedelmével a 67-ik évet. Élveztem az élet örömeit, de megszenvedtem szomorúságát, nagy bánatait, csapásait is. Sokan elhagytak, kik lelkemnek kedvesek voltak, és midőn reájuk gondolok, úgy tetszik, mintha a mult édes képleteiből csak a zord, sötét háttér maradt volna meg és az még inkább előtérbe lépne, mint máskor. Nem látom azt, a mi nekem kedves, a mi nekem gyönyörűsége volt egykoron. Nem látom, mert ők nincsenek. Most, midőn visszavonhatlanul elvesztém őket, érzem, hogy nekem mily drágák voltak, mily kipótolhatatlannokká váltak.

Mintha most is látnám szegény kis leányom hozzám közelíteni, enyelegve e szóval: „Kedves apám, jöjjen velem táncolni!“ A jókedv, a báj élő kifejezője volt, kire ha ránéztem, mosoly jött ajkaimra és ha baj volt, azt elfelejtém. Elmentél, veled ment a nappali világosság és itt hagytál minket a lét ezer nyomorúságával, kellemetlenségeivel.

De telik az idő. A seb hegedni kezd, ha más nem bántja, ha durva kéz nem érinti, már nem érezed.

Nem hosszú ez üdülési szak. A sors kívánja, nem hagyja áldozatát. Elviszi magával egyetlen fiamat.

Talán azért, hogy hosszasan vártunk utána és megtudjuk, nem jó valamire oly nagyon vágyakozni, mert annál nagyobb lesz bánatunk, ha elveszítjük.

Az élet megtanít helyesen gondolkozni, de nagy árt fizetünk érte.

Midőn már emberré lett, midőn gondoltuk az övé a jövő, akkor halt meg.

Bármily nagy a szomorúságunk, talán mégis jobb, hogy így történt. Ki tudja? Ki tudja? .

Életem 67-ik évének utolsó napja, im lettél szomorú visszaemlékezésimnek napja.

De a mint sötét erdőben járkálva, mindegyre lépünk oly helyre, hol világosság tárul előnkbe és a nap sugarai barátságosan köszön-
tenek: én is elgondolkozva emlékezetemben felelevenitem mindazo-
kat, melyeket a gondviselés életem felvidítására oly bőségesen jut-
tatott a szerető, gondos feleségben és anyában, a jó derék gyer-
mekekben, a kedves unokákban, kikben életünk folyása megifjodni
látszik és eltelve hálaérzetével a jó Isten iránt, elgondolom: Te
tudod legjobban, mi válik az én javamra. Tudom, hogy a mint a
hőségtől lefomnyadt növényzetnek megadod a szükséges esőt, har-
matot, hogy tovább élhessen, gondoskodsz nagylelkűségemben én
rólam is, midőn sötét gyászba borulni látszik körülöm minden.

Legyen tehát mindig úgy, a mint akarod, lelkem bizalom-
mal eltelve, megnyugszik abban.

— Ma vettem a szomorújelentőt jó barátom Murányi Farkas
Sándor haláláról, mely igaz szomorúsággal töltött el.

Már az iskolában megbarátkoztunk és azóta mindig fentar-
tottam vele barátságomat.

Ritka becsületes, jellemes ember volt, kit minél jobban meg-
ismertem, annál inkább tudtam becsülni. Elvesztettem benne egy
oly egyént, a kire az élet bármily körülményei között számít-
hattam.

Önzésnélküli, nagylelkű, szerény és hálaadatos, mily ritka
tulajdonok ezek, de meg voltak benne teljes mértékben.

Neki megváltás volt a halál, mert tudom, irta: mennyit szenved.

Én megőrzöm emlékét.

1908. április 17. Nagypéntek. Jézust tanításaiért megfeszit-
tették. Azután a későbbi századokban hány mártyrja volt a hitnek,
a felvilágosodottságnak, míg az eszmék mostani evolúciójáig jutottunk.
Tőlünk korunk már nem kívánja életünket. Meggyőződésünket sza-
badon követhetjük. A mi feladatunk csak az lehet, hogy haladjunk
mind előbbre, fennebb a keresztényi szeretet ama magaslatáig, hol
megláthatjuk dicsfényben Jézus tetteit megörökítve. Hová eljutni
a mi hívő lelkünk, a maga gyengeségében és emberi gyarlóságai
miatt nem bír, de lelki sovárgásunk ama magasabb tájak, az üdvö-
zülés birodalma felé, ennek ellenére kiolthatatlan.

1908. április 19. Husvét. Feltámadott! Támadjon életre mi-bennünk is a jónak, eddig elfojtott, de mindenkiben élő csirája. Foglalja el lelkünket ama meggyőződés erejével, hogy lelki boldogságunkat, nyugalomunkat csak úgy érhetjük el, ha nyomdokai-ban járunk, és így ő benne feltámadunk.

1908. április 24 A hit és tudomány egymás mellett jól megférnek, egymás kiegészítői. Minél inkább meggyőződünk előbbennek igazságairól, utóbbinak égő láklyájánál, annál mélyebben hatolnak azok lelkünkbe. Ez természetes. Mert inkább megragad, vagy lehangol egy az életben megtörtént, való esemény, melynek fejleményeit józan eszünk felfogni tudja, mint az a képzelődés szülte monda, melynek megértéséhez csak phantaziánk segítségével juthatunk.

A tavasz küzd a téllel és nem tudott még urává lenni. Ép mint az életben a jó a rosszal örökös csatát viv. Csak míg azt tudjuk, hogy a tavasz előbb-utóbb győztes marad: két utóbbi küzdelmét, míg ember lesz a földön, senki meg nem szüntetheti.

Mert az élet háború. Az emberek harca az életért. Egyik győz, másik elesik, amazzal újra egy másik veri le, azt egy harmadik, így folytonos tülekedés tart a végtelenségig. Az erősebb érvényesül, a gyengébb kapja a morzsákat, csak hogy megélhessen és némelykor még ezt sem. Így míg egyiknél felgyül hatalom, gazdagság, tekintély, a másik oldal osztályrésze a nyomoruság, megalázkodás és lenézése és ennek folyamányai gyanánt az irigység, a boszszú és a bűn.

Úgy-e, hogy nem igazságos osztály?

De lehet-e ez másképp?

Ha az emberek mind egyenlő állapotúak, ennek megfelelőleg egyforma elbánásban kell hogy részesüljenek és mint jó testvérek éljenek egymás mellett. Tegyük fel, hogy megtudnánk lenni ily békességben, mi el sem képzelhető. Akkor igaz, hogy nem kell sem ügyvéd, sem járásbíró, se törvényszék, mert nincsen perlekedés, mit elintézzenek; de ezzel az emberi tevékenység is megszűnik. Az emberben rejlő tehetségérő megbénulva; az ambíció magasra emelő szárnyai letörnek. Az, a ki más időben vezéri szerepre hivatott, lusta álomba merülve, várja, ép úgy, mint a társadalom legnyomorultabb tagja, hogy minden készen a szájába repüljön. Az emberi nem hivatása: haladni a tökéletesedés felé, mely az emberi lét legnemesebb feladata, megszűnik.

Ez sem kívánható. Tehát érvényesüljön mindenki tehetsége szerint és maradjon minden a régiben, miután jobbat helyébe nem tehetünk.

1908. április 25. Az úri ember (oly egyént értek, kit nem a születés, nem a rang tesz azzá, hanem úri, nemes gondolkozása és cselekedetei) szerényen, némelykor kopottas ruhában, de minden igénytelen külső mellett, megtartva az önérzet adta tisztességet, jelenik meg; míg a parvenu igen gyakran — kisebb alkalmakhoz nem illő pompával — riktó fényüzéssel, mely az emberek szemét elkápráztatván megtévesztheti, hogy tulajdonkép kivel van dolga. A szegény ember, kit nyomorúsága érzékenyen érint mindennap és a könnyelmű, kinek a meg nem szűnő kiadások miatt pénzre van folyton szüksége, maguknak első sorban mindig gazdagságot óhajtanának, mint a legfőbb jót és a legértékesebbet. A strébernek kellene s azonnal mind a kettő, tekintély és vagyon.

BR. PETRICHEVICH HORVÁTH KÁLMÁN.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Felolvasások és közlemények a modern vallásbölcsészet és sociologia terén. Irta *Perczelné, Kozma Flóra*. Budapest, 1908. „Pátria“ irodalmi vállalat és nyomdai részvény-társaság. 372 l. Ára 4 kor. — Perczelné kiadta felolvasásait és közleményeit, melyek folyóiratokban és lapokban jelentek meg s előttünk van: Perczelné Kozma Flóra könyve. Nem mindennapi jelenség; ritka irodalmi termék e könyv. A női lélek receptivitása sokat jelentő tulajdonság volt mindenkor a vallási eszmék életére. A finom fogékonyságú női lélek gazdag földje volt mindig az elhintett ige-magvaknak. De itt nemcsak a receptivitás az, a mivel egy nő részéről találkozunk, hanem a mellett a vallási eszméknek és gondolatoknak feldolgozása, vizsgálás, kiválasztás és alkotás, szép formában végrehajtva. Perczelné könyve a vallásos gondolkozásnak valóságos evolúciója... Egy jeles tehetségű nő kezd a vallás kérdésével foglalkozni, történelmileg vizsgál, lélektanilag szemlél s tanulás és szemlélés után kialakul vallási meggyőződése. És a mely hitvilágot lelke megragadott, a mely hiteszméket igazságoknak megismert, azokat azután meleg érzéssel is ápolja. És az érzés melegsége s a gondolat creje apostolává avatja ez eszméknek. A kiinduláskor határolt körre tekintő,